

El grup parlamentari de la CUP-CC vol compartir amb la militància un article que combina algunes informacions i reflexions però també algunes línies argumentals que estem sostenint en el debat públic per tal que serveixin de base per a l'anàlisi i la iniciativa política que la CUP-CC ha de desenvolupar en els propers mesos. Som conscients que el debat sobre el procés d'autodeterminació té altres capítols, com el fet que només parlem d'una part del país, o com ens reconeixem com a subjecte polític sobirà capaç d'impulsar un procés constituent. Aquest text que segueix, però, vol ser sobretot canal d'expressió dels conceptes i debats que hem tingut en el marc de la ponència de transitorietat, que no és res més que una peça més, conscients que hi ha altres informacions absolutament imprescindibles que ajuden a complementar-lo i que no són objecte d'aquest text.

Despertem la primavera del referèndum!

El desembre passat es va fer públic un comunicat de Junts pel Sí i la CUP-CC que explicava que havíem acordat el text i l'articulat de la llei de transitorietat jurídica. El termini de màxim 31 de desembre responia a un acord entre els grups promogut per la CUP-CC en el marc del passat debat de política general (octubre 2016). El text no es va fer públic per una qüestió estratègica en un doble sentit, per una banda per fer-ho en el moment en què considerem que pot ser més útil i també perquè no tindria sentit que resolguéssim ja anar per la via unilateral quan Govern i Junts pel Sí volen acabar d'esgotar un darrer intent de la via pactada a efectes de deixar-ne constància a nivell internacional, posició d'altra banda en plena sintonia amb el Pacte Nacional pel Referèndum.

Per encarar el final de la legislatura hem de constatar que hi ha determinats debats sobre els quals no sempre tenim una posició comuna amb Junts pel Sí i el Govern. De fet sovint ni tan sols hi ha una posició comuna entre els partits polítics que conformen el govern. Per tal d'afrontar aquests mesos proposem algunes idees i principis per aportar en els debats, tot i ser conscients de la correlació de forces existent dins del moviment independentista i de les dificultats patents i sobrevingudes que anirà posant sobre la taula un Estat espanyol manifestament demofòbic, però amb la responsabilitat de mantenir que la CUP-CC ha de tenir la seva pròpia veu i opinió en totes les concrecions del full de ruta.

Legalitat internacional i unilateralitat

Hi ha un primer bloc de dret que té a veure amb l'anomenada legalitat internacional. Sovint ens referim a processos, com el Quebec o Escòcia, que no han necessitat d'empara internacional perquè han estat resolts en la pròpia dinàmica interna bé per tolerància de la unilateralitat en el cas del Canadà bé per resolució de la unilateralitat mitjançant la negociació en el cas del Regne Unit. Com a text de dret internacional recent al qual ens hem de remetre en el cas català hi ha l'Opinió de la Cort Internacional de Justícia de la Haia en relació a Kosova (2010).

La Cort recorda que el Consell de Seguretat només s'ha oposat a la declaració unilateral d'independència en casos en què *“anava acompanyada d'un ús il·lícit de la força o d'altres infraccions greus de les normes del dret internacional general”* i que per tant *“no es pot inferir cap prohibició general de les declaracions unilaterals d'independència de la pràctica del Consell de Seguretat”*.

Per tant, com a punt de partida hem d'insistir que des de l'òptica internacional no hi ha un dilema entre unilateralitat i legalitat sinó que en contextos d'esgotament i bloqueig de la via negociada és legal la utilització de la via unilateral sempre que es trobi emparada per una mobilització democràtica, pacífica i persistent.

Legalitat internacional i referèndum

En matèria de referèndum cal tenir en compte l'existència del document elaborat entre 2006 i 2007 per la Comissió de Venècia anomenat *Codi de bones pràctiques sobre referèndums*, un text que és orientatiu però que pot servir per donar-nos pistes de quins són els requisits que ha de tenir un referèndum per ser reconegut per les institucions internacionals. Hi ha recomanacions molt interessants com la no fixació de quòrum mínim de participació o com l'establiment de la barrera de la victòria en el referèndum en el 50 % de vots.

Ara bé, en matèria de procediment per al referèndum estableix que la norma reguladora ha de ser una llei i que els seus aspectes fonamentals no poden ser reformats durant l'any anterior a la celebració del referèndum. Aquesta recomanació és de difícil compliment en el nostre cas de forma absoluta perquè un any abans del referèndum no disposàvem d'instruments legals d'aquesta naturalesa. Ara bé, tot i no poder complir aquesta recomanació al 100% sí que ens ha de servir com a guia per a tot allò que es vulgui legislar en els propers mesos en matèria de referèndum, sota el prisma que com menys toquem el procediment, millor. És a dir que quan pensem en com aprovem la llei que convoca el referèndum i quan la tramitem, com menys complexitat i menys legislació, millor.

Una llei, dues lleis

Com a CUP-CC hem defensat regular el referèndum en una llei separada de la llei de transitorietat jurídica. Encara que en el moment de la presentació i votació al Parlament es pugui fer en una mateixa sessió. Ens ha semblat que era una manera més ordenada. En una llei, el referèndum que entra en vigor ja i que permet convocar-lo. En una altra llei, la transitorietat latent fins el moment d'haver guanyat el referèndum. També ens semblava que és més estratègic de cara a intentar sumar més suports a la llei de referèndum que no podríem arrossegar mai a la llei de transitorietat. La solució d'una llei de referèndum autònoma -que pot incloure si fa falta el tema de la sindicatura electoral- separa els dos temps i fa que l'instrument amb què generem la ruptura amb l'Estat sigui un instrument a l'ús, com al Quebec, com a Escòcia, una llei de referèndum. Tanmateix Junts pel Sí ha insistit a fer encabir la regulació del referèndum a la llei de transitorietat, fent que la llei de transitorietat pogués entrar parcialment en vigor en el moment de la seva aprovació, concretament només la part estrictament necessària per al referèndum.

És cert que el Parlament de Catalunya ha legislat ja en matèria de referèndums (2010) i de consultes populars (2014) i que la principal dificultat del cas català no se situa tant en l'instrument legal sinó en com fer-li tenir efectes més enllà de la suspensió que en farà de forma exprés el Tribunal Constitucional. La llosa de l'autoritarisme es diu avui "suspensió del Tribunal Constitucional" i és que no és casual que tota la repressió de l'Estat generada fins avui té en comú que és per desobediència a una suspensió del Tribunal Constitucional (tant el judici del 9-N, com les querelles contra Forcadell i la Mesa, com els processos a l'AN que ho són en relació a una declaració suspesa del TC). Per tant, sigui com sigui, estem tots d'acord que l'instrument escollit haurà de ser concebut més enllà d'una nova llei ordinària del Parlament de Catalunya en el marc de l'ordenament autonòmic espanyol.

Legalitat intervinguda

Com a possible solució s'ha proposat la construcció d'una legalitat catalana que empari el referèndum com un element essencial per marcar la diferència amb el 9-N14. Des d'aquesta perspectiva s'entén que un instrument legal -que hauria de ser la llei de transitorietat- hauria de donar cobertura al referèndum i als funcionaris que hi participin. Des d'aquesta tesi s'entén que fent entrar en vigor una petita part de la llei

de transitorietat n'hi hauria prou per entendre que la legalitat catalana "ha trencat" amb la legalitat espanyola i que per tant totes les instruccions que dona el govern a partir d'aquell moment tenen aquest paraigües i no es troben afectes de les decisions de la justícia espanyola. Des de la CUP-CC ens hem mostrat prou crítics amb aquest relat i construcció. D'entrada no acabem de veure que hi pugui haver una autèntica ruptura de legalitat sense haver proclamat abans la independència i que aquesta proclamació no es pot fer sense haver guanyat abans els referèndum, per tant que l'ordre dels factors és important i no pot ser invertit. A més, ens genera un cert dubte que aquesta mera actuació generi un nou marc jurídic i a més suficient com per aguantar la suspensió de la pròpia llei -tant en la part que ha entrat en vigor com en la que no- per part del Tribunal Constitucional.

Segons la nostra posició, no podem parlar de referèndum unilateral i no assumir que s'haurà de fer amb una certa dosi de desobediència de les decisions que vinguin de l'Estat i sense que sigui possible argüir un discurs de legalitat pura, sinó de legitimitat, d'efectivitat i sobretot de democràcia directa. Perquè probablement hi ha molts instruments legals possibles que poden servir per a la convocatòria del referèndum en les condicions excepcionals en què ens tocarà convocar-lo i celebrar-lo però la peça clau és com provoquem la implicació internacional en aquest moment i això probablement no té tant a veure amb el mecanisme concret sinó amb el context amb què hi arribem en termes del conflicte entre legalitat i legitimitat.

Al nostre entendre les diferències amb el 9N14 s'han de trobar en què 1) el que convocarem és un referèndum i per tant tindrà resultat vinculant, 2) la determinació en fer-lo efectiu i vinculant és una de les principals raons per fer participar els partidaris del no i 3) la consciència que els reconeixements internacionals només es produiran quan s'hagi visualitzat de forma efectiva la ruptura. La primera és una aposta política compartida per la majoria parlamentària tot i que la convocatòria i l'operativa del referèndum es troba en mans del govern. Les altres dues exigeixen la participació d'altres actors que no poden restar impassibles si el concepte de legalitat va perdent el component democràtic, el context de conflicte que hem d'augmentar entre legalitat i legitimitat.

És per tot això que nosaltres proposem afrontar els propers mesos a l'empara dels conceptes de **legalitat intervinguda** i **estat autoritari de dret** sota la premissa que en el moment que vulguem aprovar i materialitzar els instruments per a exercir el dret a l'autodeterminació hi haurà suspensió del Tribunal Constitucional i que la legalitat en què s'haurà aprovat aquesta llei que convoqui el referèndum, que és la legalitat espanyola del règim del 78, permet aquesta suspensió i està pensat a mode de *búnker* per tal d'emmordassar-la. Davant per davant molt probablement no tindrem una legalitat catalana sobirana, com sostenen alguns sectors. Tindrem una legalitat intervinguda amb aquests elements:

Per una banda la llei que convoqui el referèndum,

- Adoptada per la institució democràtica seguint un mandat democràtic i en el marc d'un procés de mobilització sostingut.
- Un llei que se suspèn perquè el que busca és l'aprofundiment democràtic.
- La institució que la promulga va ser recuperada amb anterioritat al règim 78 i mai va renunciar al dret a l'autodeterminació (anys 80 i 90).
- Molt probablement aquesta llei anirà acompanyat d'un gest que busca fer-la sortir de l'ordenament jurídic vigent i crear-ne un de nou (lleis de transitorietat o treball dels electes en el marc de noves institucions).

Per l'altra aquesta legalitat de cobertura del referèndum no arriba a ser completa per intervenció d'un tercer, el Tribunal Constitucional, que:

- És el responsable del conflicte en el seu estadi actual d'acord amb la sentència de l'Estatut dictada l'any 2010.
- Va anul·lar un Estatut aprovat en referèndum i que era fruit de l'acord entre els dos poders legislatius (espanyol i català) i ha generat un marc jurídic que no està aprovat en referèndum.
- Ha estat declarat il·legítim pel Parlament en declaració 1/XI.
- Amb posterioritat s'ha reformat i s'ha convertit en òrgan sancionador.

Hi ha una llarga llista d'elements que ens permeten sostenir aquest marc de debat de legalitat intervinguda i estat autoritari de dret i que col·loquen l'element democràtic fora de la legalitat, fet que converteix en il·legítima l'actuació de l'Estat i que justifica la realització d'accions d'unilateralitat i si cal en el marc de la desobediència civil i/o de la desobediència institucional.

El discurs de fons

Evidentment en el desenvolupament del debat sobre el full de ruta de Junts pel Sí i més enllà del *mecanisme* concret hi ha qüestions de fons que tenen a veure amb visions diferents del *procés* i de la seva institucionalització. Existeix un *mantra* construït darrerament sobre la llei de transitorietat que beu de dos principis no compartits per la CUP:

- La **delegació política**, és a dir, malgrat que es parla de mobilització popular es continua posant el focus en la llei com a mecanisme de resolució de tots els problemes, insistint que la classe política resoldrà tots els problemes mitjançant les eines de sempre i reforçant la idea de delegació. El cas *Vidal* és l'expressió exagerada d'aquesta posició.
- Cal cobrir els funcionaris i tothom amb un instrument que permeti el pas de **llei a llei** com una mena de *panacea jurídica* que ho arregla tot. Un cert discurs màgic aplicat al dret que pot correspondre amb la *ley per a la reforma política* perquè era el règim propi qui mutava però que difícilment pot encaixar en un context d'impugnació del règim com el nostre i que obvia distingir com a mínim entre els funcionaris dels cossos policials i la resta, situacions de naturalesa ben diferent.

La nostra mirada com a CUP-CC en els propers mesos ha de respondre a aquestes dues qüestions assumides unànimement des de Junts pel Sí des de la contraproposta de l'empoderament popular i la mobilització més autogestionada i de la construcció d'un discurs i unes pràctiques que permetin assumir contextos de legalitat intervinguda en què caldrà desobeir el Tribunal Constitucional i la resta del poder judicial com els autèntics ariets del règim del 78. La Llei de Transitorietat o els altres instruments legals de què ens dotem contenen legitimitat democràtica, la sorgida del 27-S, però cal acompanyar aquesta ruptura amb més mobilització i amb més desobediència.

L'anomenat *full de ruta* està en modificació permanent, nosaltres mateixos hem estat responsables d'una gran modificació: la inclusió del referèndum. I és lògic, segurament per la dinàmica dels propers mesos que n'hi hagi més. De fet, ja no parlem de tres lleis de desconexió com es feia a l'inici de la legislatura i que en el full de ruta de Junts pel Sí eren precursoras de la DUI. En el moment actual, havent establert que el conflicte democràtic amb l'Estat es dirimeix via referèndum, la llei de l'Agència

Catalana de Protecció Social i la llei de la Hisenda Pública el que fan és proporcionar a la Generalitat l'existència de dos organismes de gestió creats sota la legalitat autonòmica i que per si soles no generen ni context de ruptura ni embat a l'Estat.

L'objectiu dels mesos que vénen és sobretot garantir que hi haurà referèndum i que aquest es materialitzarà en condicions d'irreversibilitat, per tal de segellar que sota cap concepte tornarem a la legalitat autonòmica per via d'unes noves eleccions al Parlament rebin l'adjectiu que rebin. En aquest marc polític excepcional el nostre paper no ha de ser ni d'avaluar a ulls clucs les propostes de Junts pel Sí ni d'esdevenir un *corcó* permanent a l'independentisme. Des d'una mirada crítica, raonada i generosa intentarem destriar el gra de la palla centrant l'embat rupturista en la importància d'aquests quatre elements: 1) la mobilització popular 2) la determinació política 3) la internacionalització del conflicte i 4) l'assumpció d'espais de desobediència.

Despertem la primavera del referèndum!

Grup Parlamentari de la CUP-CC, Països Catalans, 27 de febrer del 2017